

Sygn. akt IV P 79/19

WYROK

W IMIENIU

RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 sierpnia 2019 r.

Sąd Rejonowy w Puławach IV Wydział Pracy

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSR Magdalena Galkowska

Protokolant st. sekr. sądowy Katarzyna Skoczewska

po rozpoznaniu w dniu 13 sierpnia 2019 r. w Puławach

sprawy z powództwa M. S.

przeciwko (...) S.A. w S.

o unieważnienie umowy podnoszenia kwalifikacji zawodowych

I. oddala powództwo;

II. nie obciąża powoda kosztami procesu.

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 1 kwietnia 2019r. powód M. S. wnosił o unieważnienie umów podnoszenia kwalifikacji zawodowych zawartych przez niego z byłym pracodawcą tj. (...) S.A. w S. z dnia 3.08.18 i 30.11.17 w zakresie zwolnienia go z kosztów kursu spawania w całości, ponieważ w zakresie spawania palnikiem nie został przeszkolony i z kosztów kursu operatora wiertnicy do kotwi, palownicy, urządzeń wibracyjnych do pogrążania i wyrywania przez kafara, ponieważ odbył kurs w terminie 4 dni plus jeden dzień egzaminu zamiast dłuższego terminu wymaganego przy tych szkoleniach.

Pozwany (...) S.A. w S. powództwa nie uznawał i wnosił o jego oddalenie.

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny:

Powód M. S. zawarł z pozwanym (...) S.A. w S. umowę o pracę na czas określony od dnia 4 maja 2017r. do 31 grudnia 2017r. i zgodnie z tą umową powód pracował jako operator koparki przy budowie drogi ekspresowej (...) G.-K. (k.28, akta osobowe).

W dniu 30 listopada 2017r. strony stosunku pracy zawarły umowę dotyczącą podnoszenia kwalifikacji zawodowych i w §1 tej umowy, powód zobowiązał się do odbycia w dniach od 12-15.12.2017r. szkolenia dla operatora wiertnic do kotwi, urządzeń wibracyjnych do podrażania i wyrywania oraz kafara, zapisano, że koszt kursu wyniesie 6900 zł wraz z kosztem złożenia egzaminu, a w §2 umowy pracodawca zobowiązał się do pokrycia 100% poniesionych przez pracownika kosztów kursu na podstawie faktury vat wystawionej przez organizatora szkolenia. W §3 pracownik zobowiązał się do kontynuowania zatrudnienia u pracodawcy przez okres co najmniej 36 miesięcy od dnia zawarcia umowy. W §4 tej umowy zapisano, że w przypadku nie dopełnienia obowiązku z §3 umowy z powodu: wcześniejszego

rozwiązania przez pracownika umowy za wypowiedzeniem, rozwiązania umowy przez pracodawcę bez wypowiedzenia z winy pracownika i rozwiązania stosunku pracy na podstawie art. 55 lub 94³ kp mimo braku przyczyn określonych w tych przepisach, pracownik zobowiązuje się do zwrotu kosztów poniesionych przez pracodawcę w terminie 14 dni od zaistnienia jednego z tych zdarzeń (akta osobowe). Powód podpisał te umowy a także oświadczenie, że w przypadku wcześniejszego rozwiązania przez pracownika umowy za wypowiedzeniem, rozwiązania umowy przez pracodawcę bez wypowiedzenia z winy pracownika i rozwiązania stosunku pracy na podstawie art. 55 lub 94³ kp mimo braku przyczyn określonych w tych przepisach, pracownik zwróci pracodawcy całe koszty, jakie pracodawca poniósł w związku z odbyciem kursu i złożeniem egzaminu, a także oświadczenie, że wyraża zgodę na potrącenie tych kosztów z wynagrodzenia za pracę świadczoną na rzecz (...) S.A. w S. (k.31, 32, akta osobowe).

Powód otrzymał świadectwa otrzymania uprawnień operatora: wiertnic do kotwi, urządzeń wibracyjnych do podrażania i wyrywania oraz kafara (k.33-39, akta osobowe).

Pracodawca otrzymał od firmy przeprowadzającej szkolenia fakturę do zapłaty, koszt szkolenia jednej osoby to kwota 6900 zł i pozwany zapłacił tę fakturę (k. 40-42).

Następnie strony zawarły kolejną umowę o pracę na czas określony tj. na okres od 1 .01.2018r. do 31.12.2018r. i powód miał pracować jako operator sprzętu ciężkiego/ operator koparki (k.29, akta osobowe).

W dniu 3 sierpnia 2018r. strony stosunku pracy zawarły kolejną umowę dotyczącą podnoszenia kwalifikacji zawodowych i w §1 tej umowy powód zobowiązał się do odbycia w dniach od 8-10.08.2018r. kursu spawania blach i rur spoinami pachwinowymi elektrodą otuloną (111) stal czarna, kursu spawania gazowego blach (311) i kursu ciecienia tlenowego, zapisano też, że koszt kursu wyniesie 2700 zł netto wraz z kosztem złożenia egzaminu spawacza, a w §2 umowy pracodawca zobowiązał się do pokrycia 100% poniesionych przez pracownika kosztów kursu na podstawie faktury vat wystawionej przez organizatora szkolenia. W §3 pracownik zobowiązał się do kontynuowania zatrudnienia u pracodawcy przez okres 36 miesięcy od dnia zawarcia umowy. W §4 tej umowy zapisano, że w przypadku nie dopełnienia obowiązku z §3 umowy z powodu: wcześniejszego rozwiązania przez pracownika umowy za wypowiedzeniem, rozwiązania umowy przez pracodawcę bez wypowiedzenia z winy pracownika i rozwiązania stosunku pracy na podstawie art. 55 lub 94³ kp mimo braku przyczyn określonych w tych przepisach, pracownik zobowiązuje się do zwrotu kosztów poniesionych przez pracodawcę w terminie jednego miesiąca od zaistnienia jednego z tych zdarzeń (k.43, akta osobowe). Powód podpisał tę umowę, a także oświadczenie z dnia 3.08.18, że w przypadku wcześniejszego rozwiązania przez pracownika umowy za wypowiedzeniem, rozwiązania umowy przez pracodawcę bez wypowiedzenia z winy pracownika i rozwiązania stosunku pracy na podstawie art. 55 lub 94³ kp mimo braku przyczyn określonych w tych przepisach, pracownik zwróci pracodawcy całe koszty, jakie pracodawca poniósł w związku z odbyciem kursu i złożeniem egzaminu, a także oświadczenie, że wyraża zgodę na potrącenie tych kosztów z wynagrodzenia za pracę świadczoną na rzecz (...) S.A. w S. (k.44, akta osobowe).

Powód otrzymał zaświadczenie ukończenia kursu spawania blach elektrodami otulonymi- spoiwa czołowe (111) – akta osobowe, k.45.

Pracodawca otrzymał od firmy przeprowadzającej szkolenia fakturę do zapłaty i pozwany zapłacił tę fakturę (k. 49-50).

Następnie strony zawarły kolejną umowę o pracę na czas określony tj. na okres od 1 .01.2019r. do 31.12.2020r. i powód miał pracować jako operator sprzętu ciężkiego/ operator koparki na terenie województwa (...) (k.30, akta osobowe).

W okresie od 1 kwietnia 2019r. do 23 kwietnia 2019r. powód przebywał na zwolnieniu lekarskim (notatka k.52). W piśmie, które wpłynęło do pracodawcy w dniu 17 kwietnia 2019r., powód oświadczył, że składa wypowiedzenie umowy o pracę bez okresu wypowiedzenia za porozumieniem stron w związku z jego stanem zdrowia i toczącym się postępowaniem sądowym w sprawie umów o szkolenia w Sądzie Rejonowym w Puławach, a w dniu 19 kwietnia 2019r. pracodawca odpowiedział, że nie wyraża zgody na rozwiązanie umowy o pracę za porozumieniem stron (akta

osobowe). Od dnia 24 kwietnia 2019r. powód nie przychodził do pracy, nie usprawiedliwiał swojej nieobecności (notatka służbowa k.52).

Pismem z dnia 6 maja 2019r. pozwany pracodawca rozwiązał z powodem umowę o pracę bez wypowiedzenia- art. 52§1 pkt 1 kp wobec porzucenia pracy (k.57). Powód otrzymał to oświadczenie woli wraz z pouczeniem o możliwości odwołania się do sądu ale powód nie odwołał się do sądu o tej decyzji pracodawcy (bezsporne).

Z wynagrodzenia powoda za kwiecień 2019 pozwany potrącił kwotę 721,22 zł tytułem zwrotu pracodawcy części kosztów, jakie pracodawca poniósł w związku z odbyciem kursu i złożeniem egzaminu (k.54).

Powyższy stan faktyczny sąd ustalił w oparciu o dokumenty złożone do akt sprawy i akt osobowych powoda, a wskazane wyżej. Powód w swoich zeznaniach, które składał w charakterze strony (k71v), nie kwestionował ustalonego stanu faktycznego i jego zeznania co do istotnych dla sprawy okoliczności są zgodne z dokumentami złożonymi do akt sprawy.

Sąd Rejonowy zważył co następuje:

Żądanie powoda unieważnienia umów podnoszenia kwalifikacji zawodowych zawartych przez niego z byłym pracodawcą tj. (...) S.A. w S. z dnia 3.08.18 i 30.11.17 w zakresie zwolnienia go z kosztów odbytych przez niego kursów, jest nieuzasadnione.

Na wstępie podnieść należy, że zgodnie z art. 103¹ kp przez podnoszenie kwalifikacji zawodowych rozumie się zdobywanie lub uzupełnianie wiedzy i umiejętności przez pracownika, z inicjatywy pracodawcy albo za jego zgodą. Decyzja pracodawcy w sprawie podnoszenia przez pracownika kwalifikacji zawodowych uzewnętrznia się w umowie szkoleniowej zawieranej na piśmie, regulującej prawa i obowiązki pracodawcy i pracownika - art. 103⁴ §1 kp. Umowa taka, nazywana potocznie szkoleniową lub lojalnościową, powinna zostać zawarta tylko wtedy, gdy pracodawca zamierza zobowiązać pracownika do pozostania w zatrudnieniu po ukończeniu podnoszenia kwalifikacji. Zawarcie tej umowy nie jest obowiązkowe, ale możliwość żądania przez pracodawcę od pracownika zwrotu dodatkowych kosztów szkolenia zależy od tego, czy strony zawarły umowę szkoleniową. Umowa o zwrot kosztów podnoszenia kwalifikacji jest nieważna tylko wtedy gdy nie zawiera wszystkich przedmiotowo istotnych w świetle treści przepisów kodeksu pracy składników, np. informacji o kosztach szkoleń w konkretnych kwotach, czy wskazania, jaką część kosztów szkoleń będzie ponosić pracownik i w jakim czasie od momentu zatrudnienia do momentu rozwiązania umowy o pracę (por. wyr. SN z 6.9.2012 r., w sprawie II PK 31/12).

Przenosząc powyższe na realia przedmiotowej sprawy, to stwierdzić należy, że - analizując treść umów szkoleniowych zawartych przez powoda z pracodawcą, że zawierają one wszystkie istotne zapisy co do wzajemnych zobowiązań stron. Umowy te, w szczególności zawierają zapis o zobowiązaniu powoda do kontynuowania zatrudnienia u pracodawcy przez okres 36 miesięcy (lub co najmniej) od dnia zawarcia umowy. Poza porem bowiem jest i to przyznaje pozwany pracodawca, że jego wolą przy zawieraniu tych umów było, aby zatrzymać powoda w pracy po odbyciu przez niego kursów i złożeniu egzaminów, których koszty pokrywał pracodawca przez jakiś określony czas po to, aby pracodawca mógł skorzystać z umiejętności i uprawnień swojego pracownika, które w wyniku tych szkoleń nabył. Oczywistym więc jest, że po podpisaniu tej umowy szkoleniowej pracownik podnoszący kwalifikacje zawodowe, gdy nie wywiązuje się z obowiązków związanych z podnoszeniem kwalifikacji jest zobowiązany do zwrotu kosztów poniesionych przez pracodawcę na szkolenie. Stanowi o tym wprost art. 103⁵ kp, który wskazuje katalog przypadków, w których pracownik może zostać zobowiązany do zwrotu kosztów podnoszenia kwalifikacji jest katalogiem zamkniętym. Katalog przypadków, w których pracownik może zostać zobowiązany do zwrotu kosztów podnoszenia kwalifikacji jest katalogiem zamkniętym. Oznacza to, że pracodawca nie może domagać się zwrotu kosztów szkolenia w sytuacjach niewymienionych w art. 103⁵ kp np. gdy w trakcie okresu odpracowania umowa o pracę zostanie rozwiązana w innym trybie i okolicznościach niż trybie tj. gdy w trakcie okresu odpracowania, umowa o pracę zostanie rozwiązana w innym trybie i okolicznościach niż trybie wskazanym w tym przepisie. Wprowadzenie do umowy szkoleniowej postanowień

zobowiązujących pracownika do zwrotu dodatkowych kosztów szkolenia również w sytuacjach niewymienionych w art. 103⁵ kp byłoby nieskuteczne z uwagi na naruszenie dyrektywy wyrażonej w art. 103⁴ §2 kp.

W szczególności, art. 103⁵kp w swoim pkt 2 stanowi, że pracownik podnoszący kwalifikacje zawodowe, z którym pracodawca rozwiąże stosunek pracy bez wypowiedzenia z jego winy w trakcie podnoszenia kwalifikacji zawodowych lub po jego ukończeniu, w terminie określonym w umowie, o której mowa w art. art 103⁴ §1 kp – jest obowiązany do zwrotu kosztów poniesionych przez pracodawcę na ten cel z tytułu dodatkowych świadczeń, w wysokości proporcjonalnej do okresu zatrudnienia po ukończeniu podnoszenia kwalifikacji zawodowych lub okresu zatrudnienia w czasie ich podnoszenia. Taki właśnie zapis znalazł się w §4 pkt 2 umów zawartych przez powoda z byłym pracodawcą tj. (...) S.A. w S. z dnia 3.08.18 i 30.11.17. Zatem zapisy umów zawartych przez powoda z pracodawcą, w tym zobowiązanie powoda do zwrotu kosztów szkolenia w przypadkach wskazanych w §4 umów dotyczących podnoszenia kwalifikacji zawodowych, wprost wynika z treści art 103⁵ kp, są to więc zapisy oczywiście dopuszczalne, zgodne też z zasadami współżycia społecznego.

Zatem nie ma podstaw do tego aby uznać, że umowy o podnoszenie kwalifikacji zawodowych z dnia 30.11.17 oi 3.08.18 zawarte przez powoda z byłym pracodawcą tj. (...) S.A. w S., w tym i w zakresie zapisów dotyczących obowiązku pracownika zwrotu kosztów podnoszenia kwalifikacji, są w jakimś zakresie nieważne.

Wskazać też należy, że wysokość kwoty zwrotu kosztów szkolenia, jakich może domagać się pracodawca określona została w proporcji do okresu zatrudnienia, jaki pracownik zobowiązał się przepracować u pracodawcy po ukończeniu podnoszenia kwalifikacji lub w czasie ich podnoszenia (por. wyr. SN z 13.3.2012 r. w sprawie II PK 173/11). Oczywistym też jest, że pracodawca może obciążyć pracownika tylko kosztami odbytych przez niego szkoleń, kursów zakończonych uzyskaniem przez danego pracownika uprawnień i skoro powód, co pozwany przyznaje, nie odbył wszystkich szkoleń, których dotyczyła umowa z 3.08.18r., to oczywistym jest, że pracodawca nie ma prawa domagać się od powoda zwrotu kosztów za ten nieodbyty kurs.

Wobec tego sąd orzekł jak w sentencji.

O kosztach Sąd orzekł w oparciu o przepis art. 102k.p.c., który to przepis ustanawia zasadę słuszności, będącą odstępstwem od zasady odpowiedzialności za wynik procesu. Do okoliczności branych pod uwagę przez sąd, przy ocenie przesłanek zastosowania dyspozycji omawianego przepisu, zaliczyć można nie tylko te związane z samym przebiegiem postępowania, ale również dotyczące stanu majątkowego i sytuacji życiowej strony. Za trafny należy uznać pogląd, iż sama sytuacja ekonomiczna strony przegrywającej, nawet tak niekorzystna, że strona bez uszczerbku dla utrzymania własnego i członków rodziny nie byłaby w stanie ponieść kosztów, nie stanowi podstawy zwolnienia - na podstawie art. 102 k.p.c. - od obowiązku zwrotu kosztów przeciwnikowi, chyba że na rzecz tej strony przemawiają dalsze szczególne okoliczności, które same mogłyby być niewystarczające, lecz łącznie z trudną sytuacją ekonomiczną wyczerpują znamiona wypadku szczególnie uzasadnionego. Taka właśnie sytuacja zaistniała w okolicznościach niniejszej sprawy. Powód, po rozwiązaniu stosunku pracy łączącego strony przez jakiś czas nie pracował, ma na utrzymaniu rodzinę, a więc obciążanie go kosztami procesu stanowiłoby dla niego znaczną dolegliwość.